

Ruben Andersen-Hoels prædiken 20. søndag efter trinitatis

Taler

Ruben Andersen-Hoel
Præst

Dato

30. oktober 2022

Sted

Vanløse Frikirke
[radiotransmitteret på P1]

Omstændigheder**Prædikentekst**

Matthæusevangeliet kapitel 21, vers 28-44

- 1 *"Den sten bygmestrene vragede er blevet hovedhjørnestenen"*

Som Jonatan fortalte i indledningen, så har vi for tiden et tema for gudstjenesterne her i Vanløse Frikirke, hvor vi taler om troen i hverdagen.

- 5 Hvordan ser troen ud, når det ikke lige er søndag formiddag og vi mødes i kirken til gudstjeneste?

- Når Jesus talte om livet i hverdagen og troen på Gud, så brugte han meget ofte lignelser. Historier som handlede om noget tilhørerne kendte til fra deres eget liv. Eksempler som meget vel kunne være sket i virkeligheden – og de har så en pointe, som lytterne kunne tage med sig og bruge, fordi sammenligningen var både til at huske og forstå. De kendte jo situationen fra hverdagen.

- Når vi i dag læser eller lytter til de her lignelser, så er der nogle af dem vi umiddelbart forstår, fordi de stort set lige så godt kunne være sket i dag og pointen står stadig tydelig frem, men andre gange mærker vi at der er 2.000 års afstand og sprog og kultur som mudrer billedet, og så står vi overfor en opgave, hvor vi skal gå på opdagelse i hvad det er Jesus mener med sit billedsprog. I dag har vi to lignelser i søndagens tekst. Den første har vi hørt tidligere i gudstjenesten: Det var den I fik lidt til at reflektere over, og den næste skal vi høre nu. Noget er umiddelbart til at forstå, og andet skal vi have lidt hjælp til at forstå.

Vi er stadig i Mat 21, og jeg læser fra vers 33-44:

25

Hør endnu en lignelse! Der var en vingårdsejer, som plantede en vingård og satte

et gærde om den, og han gravede en perse i den og byggede et vagttårn. Han forpagtede den bort til nogle vinbønder og rejste udenlands. Da høsttiden nærmede sig, sendte han sine folk til vinbønderne for at få sin høst. Men

30 vinbønderne greb hans folk, og én pryglede de, en anden dræbte de, og en tredje stenede de. Han sendte nogle andre folk, flere end første gang, men de gjorde det samme ved dem. Til sidst sendte han sin søn til dem, for han tænkte: De vil undse sig for min søn. Men da vinbønderne så sønnen, sagde de til hinanden: Det er arvingen. Kom, lad os slå ham ihjel og få hans arv. Og de greb ham og smed ham

35 ud af vingården og slog ham ihjel. Når nu vingårdens ejer kommer, hvad vil han så gøre med de vinbønder?« De svarede ham: »Et ondt endeligt vil han give de onde og overlade vingården til andre vinbønder, som vil give ham høsten, når tiden er inde.« Jesus sagde til dem: »Har I aldrig læst i Skrifterne: »Den sten, bygmestrene vragede, er blevet hovedhjørnesten. Det er Herrens eget værk, det er

40 underfuldt for vore øjne?« Derfor siger jeg jer: Guds rige skal tages fra jer og gives til et folk, som bærer dets frugter. Og den, der falder over denne sten, bliver kvæstet, men den, som stenen falder på, vil den knuse.« Matt 21,28-44.

Ofte når vi tænker på Jesu lignelser, så kommer vi til at tænke på de gode

45 historier, der ender godt: Om den fortabte søn, det mistede får eller den barmhjertige samaritaner. Fortællinger som viser os at Gud er god og at Han elsker os. Eller historier om hvordan vi skal være gode og elske hinanden. Sådan er historierne ikke i dag. Det er skarpe ord vi har lyttet til. Den første – den som Marianne læste – handlede om toldere og skøger og ikke mindst om ulydige og

50 flabede sønner.

Den første lignelse om de to sønner

I den første lignelse hører vi om at den ene søn svarer igen og siger: ”Nej, jeg vil

55 ej”, da faderen beder ham om en tjeneste, men så gør han det alligevel. Og om den anden at han siger ja, men ikke gør det.

Det kan jeg meget fint relatere til – jeg har godt nok ikke en vingård, men jeg har to sønner. På syv og 10 år. Og jeg genkender ret præcist den slags reaktioner: Vi

60 har affaldssortering hjemme hos os og har derfor en 7-8 containere foran huset. For ikke at gå alt for mange ture har vi en spand i gangen hvor pap og plastik og den slags ryger i. Det er drengenes opgave at tømme den og sortere affaldet. Det sker meget sjældent at de gør det af sig selv, også selvom spanden for længst er overfyldt og vi er begyndt at stable tingene ovenpå hinanden på kunstfærdig vis.

Nogle gange helt til tårnet vælter og der ligger skrald udover hele gulvet. Så siger jeg til en af dem: *Min søn, gå ud og arbejd i vingården i dag*, eller som det så hedder i 2022 i vores version:

- 70 Er du ikke lige sød at gå ud med skraldet? Jeg kender begge reaktioner – både den der med at jeg får et:

”Årh, far - det gider jeg ikke!”

- 75 (Men så bliver det alligevel gjort lidt efter).

Eller ”Ja, ja, far – det skal jeg nok!”

(men der sker ikke noget).

80

Hvad er bedst? Det første selvfølgelig! Opgaven blev jo løst. Selvom vi måske lige tager en snak om attitude og høflighed bagefter.

- 85 Tingene bliver sat på spidsen her. Jesus fortæller om en flabet søn, men han er også selv meget skarp. Det som ikke fremgår af det vi har læst i dag, er at de to lignelser bliver fortalt mens Jesus er i templet dagen efter tempelrensningen, hvor han har smidt de handlende og vekselernerne ud. Og nu hvor han er tilbage, så begynder han underviser, men bliver så afbrudt af en gruppe fra Rådet – altså Synedriet: det øverste råd i Jerusalem med de ledende farisæere og
- 90 ypperstepræster. Og de begynder at gå til ham: Hvilken myndighed har du til at gøre alt det du gør? Og med hvilken ret siger du det du siger? Og så begynder en debat mellem dem med flere frække spørgsmål. Helt som vi kender de her dage fra valgkampen. Hvem kan sætte det afgørende stød ind. Det spørgsmål der kan sætte modparten skakmat. Sådan foregik det ofte blandt jødiske lærde. Det var
- 95 ligefrem en folkesport at følge de her offentlige debatter – helt som vi kan sidde hjemme foran skærmen og se de sidste TV-debatter i aften og i morgen mellem partilederne, der alle sammen vil have os overbevist om at lige netop de og deres parti har mest ret. Så kan vi sidde der og råbe lidt og irritere os eller heppe og juble.

100

Lidt sådan kan vi forestille os at det foregik mellem Jesus og den her gruppe. Der er spændinger i luften. Først stiller gruppen Jesus spørgsmål, så stiller han modspørgsmål, så viger de udenom og vil ikke svare, og så vil Jesus ikke svare på

105 deres oprindelige spørgsmål. Men så fortæller han alligevel de her historier som en slags svar. Og det som går op for dem, mens de lytter, er at historierne handler om dem. Og om Jesus. – det kan vi læse i de afsluttende sætninger i kapitlet, hvor Matthæus gør det klart at de forstod at Jesus sigtede til dem.

110 **Så hvad handler historien om de to sønner egentlig om?**

Vingårdsejren er Gud. De to sønner er to grupper mennesker blandt det jødiske folk. Den første er toldere og skøger (og alle mulige andre syndere), som i første omgang ikke tog imod Jesus, men efterhånden godtog ham som deres Herre og
115 Mester. Ordene fra grundteksten tyder på at de først afviser ham, fordi de ikke vidste bedre, men så blev de klogere. Den anden gruppe er farisæerne, de skriftkloge og ypperstepræsterne, som kender skrifterne, og siger nogle af de rigtige ting, men som ikke efterlever dem, og som ikke anerkender Jesus som Guds søn. De lyder pligttopfyldende, men er det kun i det ydre. De lod som om
120 de ventede på Guds Rige, men da det kom, tog de ikke imod det. Læg mærke til at begge sønner – begge grupper – får invitationen til at være med i Vingården, i Guds Rige. Men det er ikke alle, der tager imod tilbuddet.

Lignelsen om de onde vinbønder

125 Nu er banen kridtet op: Jesus har lige sagt til dem: Toldere og skøger, der bliver omvendt, er langt bedre stillede end jer ledere. Det er bedre at gøre det rigtige end bare at sige det rigtige, uden at gøre det. Så kan man synes at nu har Jesus været skarp nok i den her omgang, men nej, han strammer skruen endnu mere.

130 Den næste lignelse er voldsom: Ligeså uhyggelig som oppyntningen til Halloween, vi ser alle steder i disse dage. Den handler om onde vinbønder, der piner og plager Vingårdsejerens tjenere over flere omgange, og tilmed slog nogle af dem ihjel og til sidst dræber de også hans søn.

135 For os som lever på afstand af begivenhederne, men til gengæld har dyngevis af kommentarbøger og internet til rådighed, så forstår vi at Jesus med Vingårdsejeren igen mener Gud, vingården er Israel, vinbønderne er lederne i landet og et godt bud er at han med tjenerne som blev sendt over to omgange
140 kunne have tænke på profeterne og apostlene som blev afvist af lederne. I hvert fald står det tindrende klart at når Jesus taler om vingårdejerens søn, der blev dræbt, så handler det om ham selv – og det er vel at mærke et profetisk udsagn

145 om det som kom til at ske i en af de kommende dage: At de ville behandle Jesus på samme måde som vinbønderne behandlede Vingårdsejerens søn: Smed ham udenfor byen og henrettede ham.

På samme måde er det også tydeligt, at når Jesus taler om den sten bygmestrene vragede, ja så taler han om sig selv.

150

I Danmark kender vi ikke så meget til en hovedhjørnesten, men taler mere om det første spadestik eller grundstenen. Begge dele referer til at der er et udgangspunkt. Et startsted, der er det grundlæggende element som noget bygger på. I overført betydning er en hovedhjørnesten altså forudsætningen eller
155 udgangspunktet for det man står for eller tror på.

På Jesus tid var hovedhjørnestenen den vigtigste sten i et byggeri. Det er den sten som alle byggeriets øvrige sten rettes ind efter. Pejlepunktet. En hjørnesten på den tid var nødt til at være en sund, stærk sten som kunne bære at være
160 bindeled for to vægge, ja et helt hus.

De står som sagt i templet. Og i den store imponerende bygning, var hovedhjørnestenen nøje udvalgt, og var en sten som man mener har været på helt op mod 5x2 meter. Den perfekte sten. En kæmpe klippe. Det er den de
165 jødiske ledere måler op mod billedligt talt: De forventede en ny kæmpe. En ny klippe. En ny Kong David. En kriger. En leder. I stedet for står de overfor en tømrer fra landet, der fortalte historier og tog sig af de syge.

Jesus levede ikke op til deres forventninger. Bygmestrene i citatet er de
170 ypperstepræster og ældste han taler med i templet. De vragede ham. Med deres mistroiske spørgsmål og forsøg på at gribe ham og slippe af med ham, så var det en åbenlys kassering af ham.

Så hvad er pointen i den lignelse?

175

Jesus er provokerende når han siger til de skriftekloge: Har I ikke læst skrifterne? Og så citerer han Salme 118:22-23 hvor det forklares at når stenen som bygmestrene vragede bliver hovedhjørnestenen, så er *Det Herrens eget værk, det er underfuldt for vore øjne?*

180

Det betyder dybest set: Vi fattede det ikke.

185 Eller som Bibelen 2020 siger: For os er det et mirakel!

Svaghedens teologi

Vi kan ikke tro det!

190

Det var slet ikke sådan som de jødiske ledere havde tænkt.

Hvorfor?

195 Fordi alting bliver vendt på hovedet i Guds Rige. Det er modsat menneskers målestok: He er den mindste den største.

Faktisk er det en tråd i Bibelen – og i Guds Rige – at Gud bruger det vi ikke forventede. Det som de andre vragede eller ikke havde særligt store tanker om.

200 Jesus citerer den Kong David de længes efter, men han er jo lige præcis selv billedet på at Gud bruger den man mindst ventede. Husker du historien om hvordan David blev udvalgt og salvet? Profeten Samuel tager til Betlehem, fordi Gud har udset sig en af Isajs sønner som den kommende konge. Den ene store, flotte fyr efter den anden træder frem. Syv i alt. Men beskeden fra Gud er den samme hver gang: *”Se ikke på hans udseende og højde; ham forkaster jeg, for det drejer sig ikke om det, mennesker ser på; [mennesker ser på det, de har for deres øjne,] men Herren ser på hjertet.”*

210 Efter afvisningen af de syv brødre, spørger Samuel: Er der ikke flere? Og så kommer de i tanke om den yngste. Ham den rødmossede, der gik ude på marken for at passe på fårene. Han var den mindste. Den de andre så ned på. Den som ingen regnede for noget. Men han blev den største.

215 Der er en række eksempler i Bibelen, og vi har slet ikke tid til dem alle sammen, så lad mig bare antyde nogle stykker. • Tænk på at Gud i de første sider at Bibelen lægger forvalteransvaret i hænderne på skrøbelige mennesker. • Tænk på at Gud sender en fårehyrde, Moses, med et mord på samvittigheden og et talehandicap for at føre folket i frihed fra slaveriet i Egypten. • Tænk på skøgen Rahab, der reddede Josvas to mænd, der var sendt ind som spejdere i Jeriko. •

220

Tænk på at Gud sender Gideon i kamp, selvom han siger om sig selv: “Hvordan skulle jeg kunne frelse Israel? Min slægt er den mest ubetydelige [i Manasse,] og jeg er den yngste i min fars hus.” • Tænk på profeten Jeremias, der følte sig for
225 ung og uerfaren: Ham brugte Gud. • Og tænk på Jesus. At da Gud selv bliver menneske, vælger han at blive det som en forsvarsløs, nøgen baby i en stald.

Troen i hverdagen: Gud bruger os når vi mindst venter det

230 Gud bruger igen og igen det mindste og de mest uventede i sin plan. Og så er vi tilbage til det med troen i hverdagen:

For lignelsen om Vingårdsejeren og de onde vinbønder har en vigtig opmuntring til os: I de tider hvor vi føler os vragede eller utilstrækkelige, så kan
235 Gud til alles overraskelse bruge os.

Det er en frygtelig følelse at blive vraget. Det ved enhver af os som har prøvet • at blive valgt sidst i skolegården, når der skulle deles hold. • at kæresten slår op eller ægtefællen vil skilles. • at blive fyret fra sit arbejde, fordi der ikke længere brug for
240 os.

Jeg vil gerne sige til dig der har prøvet at føle dig vraget eller overset. Eller måske ligefrem sidder med den følelse lige nu: Du skal vide at Jesus ved hvordan du har det. Han blev også kasseret. Men husk at lige netop igennem det blev han
245 Hovedhjørnestenen. Gud kan og vil også bruge dig, når du og alle andre mindst venter det!

Jesus levede ikke op til forventningerne og hans egne ledere kasserede ham – men netop igennem det, så sejrede han. Gud brugte endnu engang det
250 uventede, det skrøbelige, til at åbenbare sig. Til at gribe ind i verden. Denne her gang for at frelse mennesker.

Så lyt til Jesu ord. Ikke mindst hvis du føler dig utilstrækkelig og ikke synes at du lever op til forventningerne. Og sådan er der mange af os som har det: Vi lever i
255 en præstationskultur, hvor kravene er høje.

I en perfektionskultur, hvor alt skal se godt ud. • Når vi bliver konfronteret med influencere på Instagram, der er urealistisk smukke eller stærke eller rige eller glade, så kan det få os til at føle os som nogle grimme, slappe, fattige og bitre

265 mennesker. • Når vi kæmper med at nå alle opgaver på jobbet og har svært ved at finde løsninger på problemstillingerne vi er sat i, så føler vi os let utilstrækkelige og uduelige. • Når vores hjem roder, og der trænger til at blive gjort rent og ungerne ikke gider at høre efter og vi begynder at bide af hinanden, så føler vi at alle andre familier fungerer bedre end os.

270 Men hør her: Det er ikke hele sandheden om os. I Guds Rige fungerer det på en anden måde. Gud bruger igen og igen de svageste. Dem ingen ikke forventede noget af.

Den sten bygmestrene vragede er blevet hovedhjørnestenen.

275 Det blev et motto for de første kristne. Jesus er den sten som blev kasseret, men som nu er hovedhjørnestenen. Ham vi bygger på. Lederne forkastede ham – men vi er nogen som har erfaret, at det er ham vi skal have som pejlemærke. Peter citerede de samme vers, da ham og Johannes stod for råde og han gentager det i sit første brev: Jesus er den sten, bygmestrene vragede, og som er blevet hovedhjørnestenen.

280 Vi skal ikke se hen til den perfekte sten. Gud åbenbarede sig ikke i en materialiseret form af templets kæmpestore perfekte hovedhjørnesten.

285 Det gjorde han til gengæld i det uventede. I Ham som kom til verden som en baby, voksede op i Nazareth, talte om Guds Rige og demonstrerede det for øjnene af mennesker med tegn og undere. Gud mødte os i ham som blev kasseret og dræbt. Den søn, som blev oprejst fra de døde, og blev til liv for enhver som tror.

290 Vi skal se hen til Jesus som det afgørende pejlemærke.

Det er ikke det logiske. Ikke det vi forventede. Og derfor vil mange snuble, siger Jesus selv.

295 Men det er det rigtige sted at se hen. Der er der liv. Ikke mindst til alle os, der føler os utilstrækkelige, oversete eller kasserede.

Lad os bede en bøn:

300 *Gud se i nåde til alle os som føler os utilstrækkelige. Tak fordi du åbenbarer dig i
det svage og skrøbelige. Tak fordi du gjorde igennem Jesus. Gør det igen i vores liv.*

Amen

305

Kilde

Manuskript modtaget fra taler

Kildetype

Digitalt manuskript

310

Tags

20. søndag efter trinitatis, Anden tekstrække, Prædiken, Prædikener fra 2000-tallet

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/ruben-andersen-hoels-praediken-20-soendag-e-trinitatis-2022>

315

320

325

330

335